Esther Kinsky

LEHTO

LURRA Editions

LURRA EDITIONS KIRJASTO

LEHTO

Esther Kinsky (s. 1956) on Udinen kaupungissa Pohjois-Italiassa asuva ja työskentelevä saksalainen kirjailija ja kääntäjä. Hän saksansi vuosikymmenien ajan englantilaista, puolalaista ja venäläistä kirjallisuutta ennen debyyttiromaaninsa *Sommerfrische* ilmestymistä vuonna 2009. Hänen omaleimainen tuotantonsa, joka on määritelty 'maastokirjallisuudeksi' – maisemallisen maaston ollessa paikka, jossa kirjailijaa kiinnostaa, mitä siellä on ja mitä sieltä voi löytää – on saanut lukuisia palkintoja – mm. W.G. Sebald -kirjallisuuspalkinto, 2020, Erich Freid -palkinto, 2020, Kleist-palkinto 2022. Kinsky pitää kirjoittamista ja maisemaa salaperäisinä prosesseina, joita ei tule osata avata, jotta niiden mysteeriot säilyvät. Hänen ensimmäinen suomennettu teoksensa *Rombo* (suomentanut Arja Rinnekangas, Lurra Editions, 2025, *Rombo*, Suhrkamp Verlag, 2022) on kuvaus Koillis-Italiassa vuonna 1976 tapahtuneista kahdesta maanjäristyksistä, joissa tuhannet menettivät henkensä – kymmenien tuhansien joutuessa jättämään kotiseutunsa – ja järistysten vaikutuksesta alueen elämään. Keskiössä ovat seitsemän kyläläisen kuvaukset kokemuksesta. Romaanin nimi juontuu *il rombo* -ilmiöstä; syvästä ja tuntemattomasta jylinästä, joka kuuluu ennen järistystä ja syöpyy tajuntaan lähtemättömästi. *Lehto* on runollinen kuvaus Italian maaseudulta. Nimetön kertoja kantaa surua äskettäin kuolleesta puolisostaan ja mystisestä isästään, joka tutustutti hänet Italiaan 70-luvulla. Hän kulkee talvisissa maisemissa; asuu syrjäisissä kylissä, tutkii hautausmaita ja tarkkailee luonnon yksityiskohtia suoalueilla, tyhjillä rannoilla ja metsissä, niin Po-joen suistossa kuin etruskien nekropoleissa. Ferrarassa hän etsii Finzi-Continin puutarhaa ja itseään seuduilla, joihin isä ja puoliso kiinnittivät hänet. Teos on kuin mosaiikkia, jonka syvä tunnelma, värit ja hillitty kaipaus perustelevat osamme menetystemme jälkeen; meistä tulee nomadeja, jotka etsivät alkuaan.

Esther Kinsky

LEHTO

Maastoromaani

Suomentanut
Arja Rinnekangas

LURRA Editions

Teoksen suomentamista on tukenut

GOETHE INSTITUT

© Suhrkamp Verlag Berlin 2018

All rights reserved by and controlled through Suhrkamp Verlag Berlin

LURRA Editions
www.lurraeditions.fi

Esther Kinskyn kuva © Heike Steinweg/Suhrkamp Verlag

Kansi ja taitto: Kim Söderström
Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

Ilmestynyt ensimmäisen kerran suomeksi 2026.

ISBN: 978-952-7380-64-2

On mieltä osoittaa puurykelmää ja kysyä:
”Ymmärrätkö sinä, mitä tämä puurykelmä sanoo?”
Yleensä ei mitään: mutta voisiko puiden
järjestyksellä ilmaista tarkoituksen,
voisiko järjestys olla salakieltä?

Ludwig Wittgenstein
Philosophische Grammatik

I

OLEVANO

I plans un mond muàrt.
Ma i no soj muàrt jo ch'i lu plans.

Pier Paolo Pasolini

vii / morți

Romanialaisissa kirkoissa on muista tiloista erillään olevaa kaksi tilaa, joissa uskovaiset sytyttävät kynttilöitä. Tilat voivat olla seinissä olevia syvennyksiä, kaksi ikkunalautaa tai kaksi metallista kuorta, joiden sisällä kynttilät lepattavat. Vasemmalla puolella on kynttilöitä varten paikka elossa oleville ja oikealla puolella kuolleille. Kun ihminen, jolle kynttilä oli sytytetty vasemmalle puolelle vielä tämän eläessä, kuolee, hänen kynttilänsä siirretään oikealle puolelle. Puolelta vii *puolelle* morți.

Kynttilöiden sytyttämistapaa romanialaisissa kirkoissa olen vain tarkkaillut, en koskaan itse toteuttanut. Olen nähnyt sytytettyjen kynttilöiden loisteen niille tarkoitetuilla paikoilla. Olen lukenut osastojen yläpuolella olevia kirjaimia – seinissä olevia yksinkertaisia syvennyksiä, ulokkeita, taotusta raudasta tai taivutetusta pellistä valmis-

tettuja filigraaneja astioita – ja luin ne niminä, jotka tarkoittavat huoneelle toivoa, vii, *ja toiselle muistoa,* morți. *Toiset kynttilät valaisevat tulevaisuutta, toiset menneisyyttä.*

Kerran näin eräässä elokuvassa, miten mies otti omaiselle sytytetyn kynttilän vii-*syvennyksestä ja asetti sen* morți-*puolelle. Miten-tuleekaan-käymään -osastosta paikkaan Niin-oli-kerran. Tulevaisuuden keinahtelusta muistoissa elävien kuvien liikkumattomuuteen. Elokuvassa esitetty ele liikutti koruttomuudessaan ja hyväksynnässä, kuitenkin se synnytti suuttumuksen, kuuliaisen ja pelkistetyn sääntöjen seuraamisen.*

Muutama kuukausi sen jälkeen, kun olin nähnyt elokuvan tapahtuman, M. kuoli. Minusta tuli vainajan omainen. Ennen vainajan omaiseksi muuttumista saatetaan ajatella "kuolemaa", mutta ei vielä "poistumista". Poissaolo on käsittämätöntä, niin kauan kuin on vielä läsnäoloa. Vainajan omaisille maailma määräytyy poistumisen kautta. Valon poistuminen vii-*tilassa varjostaa valon lepatusta* morți-*tilassa.*

Alue

Olevano Romanossa elin jonkin aikaa kukkulalla sijaitsevassa talossa. Lähestyttäessä seutua mutkaista tietä pitkin, joka nousee ylös laaksosta, tunnistaa rakennuksen jo kaukaa. Vasemmalla kukkulasta, jolla talo sijaitsee, on vanha kylä, kuin kietoutuneena jyrkän rinteen ympärille, kallionharmaana, ja kulloisenkin valon ja sään mukaan harmaan erisävyisenä. Talon oikealla puolella, hieman korkeammalla kalliolla, on hautausmaa, kulmikas, vaaleahkon betoninharmaa, korkeiden kapeiden mustien puiden reunustama. Sypressejä. Jättiläispunapuu, ikuisesti katoamaton vainajien puu, on terävä taivasta kohti kohoava vastaväite lempeille pinjoille.

Kuljen hautausmaan muurin vieritse, kunnes katu haarautuu. Kaakon suunnassa se vie oliivilehtojen halki, muuttuu bambupensaikoiden ja viiniviljelmien välissä peltotieksi, joka ohittaa harvakasvuisen koivikon. Kolme, neljä koivua, yksittäisiä, oliivipuiden, rautatammien ja viiniköynnösten sekaan tiensä löytäneitä vieraita vinossa eräänlaisella kielekkeellä, joka kohoaa polun reunassa. Tältä kielekkeeltä näkee kuk-

kulalla olevan talon. Kylä on nyt vasemmalla, hautausmaa oikealla. Pieni auto liikkuu kylän kujia pitkin, joku ripustaa pyykkejä kuivumaan ikkunan alapuolella olevalle narulle. Pyykit sanovat: *vii.*

Kun 1800-luvulla tänne tultiin maalaamaan, lienee kieleke ollut hyvä näköalapaikka. Kenties taidemaalarit olivat sirotelleet tietämättään tummasävyiseltä kotiseudultaan peräisiä olevia koivunsiemeniä vetäessään huolimattomasti nenäliinan pikkutakkinsa rintataskusta. Yksi ohi kulkiessa napattu ja ajan myötä unohdettu koivunkukinto, joka kasvatti sitten täällä pieniä juuria ruohikkoon. Maalarit olivat pyyhkineet hikeä otsaltaan ja jatkaneet sitten maalaamista. Vuoret, kylän, mahdollisesti myös alhaalta laaksosta savupiipuista kohoavan savun. Missä oli hautausmaa? Vanhin hautausmaalta löytämäni hauta kuuluu Berliinistä kotoisin olevalle miehelle, joka kuoli täällä 1892. Toiseksi vanhin hauta on itsevarmasti katsovan hattupäisen, Olevanosta kotoisin olevan miehen, joka oli syntynyt 1843 ja kuollut 1912.

Alueelle eksyneiden koivujen alapuolella mies tekee töitä viiniviljelmällään. Hän leikkaa bambuja, typistää varret, polttaa kuihtu-

neet lehdet, tasaa varret samanpituisiksi. Niistä mies rakentaa kehikkoja, varsista monimutkaisia rakennelmia saattaakseen viiniköynnökset versomaan. Useassa, toistensa kanssa ristikkäin olevien varsien yhtymäkohdissa, kivet ovat painoina. Täällä kukoistaa *viti* kaukaisuudessa vasemmalla olevan *vii*'n, ja hieman lähempänä oikealla olevan *morți*'n välissä.

On talvi, hämärtyy aikaisin. Pimeyden laskeutuessa vanha Olevanon kylä kietoutuu katulamppujen keltaiseen verhoon. Bellegraan johtavan tien vartta pitkin ja pohjoispuolella olevien uusien asutusalueiden poikki ulottuu räikeänvalkoisten lamppujen sekamelska. Ylhäällä rinteessä häivähtää hautausmaa lukemattomien ikuisten liekkien loisteessa, jotka lepattavat hautalaattojen edessä, riviin aseteltuina hautakammioiden koristereunuksilla. Kun yö on hyvin synkkä, leijuu tämä luces perpetuae -valaistu hautausmaa kuin saari yössä. *Morți*-saari *vii*-laakson yläpuolella.

Tie

Oli tammikuu saapuessani Olevanoon, kaksi kuukautta ja yksi päivä M:n hautajaisten jälkeen. Matka oli pitkä, se kulki rähjäisten talvisten seutujen halki, jotka kuin empien takertuivat harmaisiin lumenrippeisiin. Böhmerwaldin vuoristossa tippui äsken satanut lumi puista ja samensi näkymän Adalbert Stifterin kuvaaman aluskasvillisuuden läpi nuorelle Tonavalle, jonka pinta ei ollut saanut edes ohutta jääreunaa.

Kun rosoisten rinteiden takana maisema levittäytyi Friaulin suuntaan, taakka sydämeltäni putosi. Olin unohtanut, mitä tarkoitti Alppien-takainen-valo, ja yhtäkkiä tajusin isäni kauan sitten tunteman euforian, kun Alpit jäivät taakse. Pistoian maakunnassa Montalen seudulla sanonta kuuluu *Non ho amato mai molto la montagna / e detesto le Alpi*, mutta sanat sopivat tähän hetkeen ajettaessa alaspäin ja siirryttäessä toisenlaiseen valoon. Venetsiaan vievän tiehaaran kohdalla alkoi hämärtää. Mitä hämärämmäksi kävi, sitä suuremmalta ja alavammalta seutu vaikutti, lämpötila laski nollan alapuolelle, esiin tuli yksittäisiä valoja, siellä

täällä luonnossa jopa pieniä tulia, näin minusta tuntui. Pysähdyin Ferrarassa. Tällä tavoin olimme M. ja minä yhdessä suunnitelleet tätä matkaa. Ferrara talvella. Finzi-Continin puisto lumisena tai jäätävän sumun peitossa. Tasankojen – pianure – usva. Italia oli maa, jonne me emme koskaan matkustaneet yhdessä.

Seuraavana aamuna näin, että autostani oli rikottu yksi ikkuna. Takapenkki ja kaikki siellä olleet tavarat, vihot, kirjat ja valokuvat, kirjoitus- ja merkkauskynälaatikot olivat lasinsirpaleiden peitossa. Varas oli vienyt vain kaksi vaatteita sisältänyttä matkalaukkua. Toinen matkalaukku oli ollut täynnä vaatteita, joita M. oli käyttänyt viimeisten kuukausien aikana. Olin kuvitellut, kuinka laittaisin hänen villatakkinsa tuolin selkänojalle vieraassa paikassa, kuinka pitäisin ylläni hänen villapaitaansa ja kuinka nukkuisin päälläni hänen paitansa.

Tein poliisi-ilmoituksen. Se piti tehdä questurassa, poliisin päämajassa, joka oli vanhassa palatsissa, jonka pääovi oli raskas. Pienikokoinen poliisi istui korkeaselkäisellä tuolilla kirjoituspöydän takana ja otti vastaan ilmoitukseni. Hänen kultanauhalla varustettu poliisihattunsa oli hänen vieressään olevan paperi-

pinon päällä ja hattu näytti karnevaalien unohdetulta, merimiesaiheiselta rekvisiitalta.

Varkausilmoituksen kirjoittaneen ja minulle sen luovuttaneen virka-asemassa alemman poliisin kehotuksesta vietin tuntikausia parkkipaikan lähistössä etsimässä kaupungin muurin juurella pensaikoista ja pusikoista varastettuja matkalaukkujani. Löysin ainoastaan yhden polkupyörän, joka oli peitetty huolellisesti syksyn kuivuneilla lehdillä. Hämärän laskeutuessa luovuin etsimisestä ja tein välttämättömimmät ruokaostokset. Illalla katseeni osui paperilla olevaan poliisin päämajan osoitteeseen: Corso Ercole I d'Este. Se oli katu, joka vei Finzi-Continin puutarhaan.

Varhain seuraavana aamuna lähdin Rooman ja Olevanon suuntaan. Oli jäätävän kylmä, kaupungin muurin päällä oleva ruoho oli kuuran peittämää, ja Piazza Travagliolla myyntikojujaan pystyttävien kauppiaiden hengitys ympäröi heidät kuin suuri pilvi. Muutamat kylmissään olevat afrikkalaiset värjöttelevät aukiolla olevien kahviloiden tuntumassa, markkinapäivä tiesi enemmän elämää ja mahdollisuuksia kuin muut viikonpäivät, hieman myyntiä, mainoksia, tupakkaa, kahvia.

Arvostetun W.G.Sebald-palkinnon saaneen Esther Kinskyn runollinen kuvaus Italian maaseudulta.

Nimetön kertoja kulkee talvisissa maisemissa, tutkii hautausmaita ja tarkkailee luontoa, niin etruskien nekropoleissa kuin Po-joen suistossa.

Ferrarassa hän etsii Finzi-Continin salaista puutarhaa ja omaa sisintään seuduilla, joihin arvoituksellinen isä ja edesmennyt puoliso veivät hänet.

Teos on kuin mosaiikkia, jonka syvä tunnelma, värit ja hillitty kaipaus kertovat ihmisen osasta surussaan.

9 789527 380642